

לְקַבְּלֶיהָ, מְדוּרִיהָ וְשַׁעֲשׂוּעֶיהָ לֹא אִיהוּ, אֶלֶּא
בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם עֵילָאָה, דְּאֶקְרוּן שַׁעֲרֵי צְדָקָה. וְאִיהִי
כֹּלָה הַכְּלוּלָה מִהַכֹּל.

וְאִי אֶתּוֹן נְטָרִין לִיהָ, תַּגְּרָמוֹן דְּכִדִּין הִיא
תַּתְּחִיזָק בִּידָא דְּמַלְכוּתָא דְּאַרְעָא, מַלְכוּתָא
דְּדָוִד, בְּגִין דְּהִיא מַלְכוּת אֶתְקַרִיאת, וּבְגִין דָּא
אָמַר דָּוִד, דְּאַחִיד בָּהּ, (דברי הימים א כט יא) לְךָ ה' ^{ה'}
הַמַּמְלָכָה, בְּתֵרִין מִמִּיָּן, לְאַכְלָלָא מַלְכוּתָא דִּילִיהָ,
וּלְיַחְדָּא לָהּ בְּמַלְכוּתָא דְּשִׁמְוֵא. וְאִי אֶתּוֹן לָא
תַּשְׁמַעוּן (דף 17 ע"ב) לְקַדְּשׁ לִיהָ, וְתַעֲבִדוּן לִיהָ חוּל,
מַה כְּתִיב (ירמיה יז כז) וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּשַׁעֲרֶיהָ וְאָכְלָה
אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, דְּלִתְתָּא.

תָּא תְּוִי, כִּדִּין אֶתְעַרַת הִיא חֶרֶב גּוֹקְמַת נְקָם
כְּרִית, עַל דְּלֹא נְטָרוּ תְּהוּא כְּרִית קְדִישָׁא,

לשון הקודש

הַמַּמְלָכָה, בְּשַׁתִּי מִמִּיָּם, לְהַכְּלִיל אֶת
מַלְכוּתוֹ וּלְיַחְדָּא אוֹתָהּ עִם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.
וְאִם אַתֶּם לֹא תַשְׁמַעוּ לְקַדְּשׁ אוֹתוֹ,
וְתַעֲשׂוּ אוֹתוֹ חֵל, מַה כְּתוּב? וְהִצַּתִּי אֵשׁ
בְּשַׁעֲרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
שְׁלַמְטָה.

כֹּא וְרָאָה, אֲזִי מִתְעוֹרְרַת אוֹתָהּ חֶרֶב
גּוֹקְמַת נְקָם כְּרִית עַל שְׁלֹא שְׁמָרוּ אוֹתָהּ

שְׁבַת הַעֲלִיּוֹן שְׁחַטְּאֶתֶם כְּנִגְדּוֹ, מְדוּרוֹ
וְשַׁעֲשׂוּעוֹ, אִינוּ אֶלֶּא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם
הַעֲלִיּוֹנָה, שְׁנִקְרָאִים שַׁעֲרֵי צְדָקָה, וְהִיא
הַכֹּלָה הַכְּלוּלָה מִן הַכֹּל.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, תַּגְּרָמוֹ שְׁאֲזִי
הִיא תַתְּחִיזָק כִּיד מַלְכוּת הָאָרֶץ, הַמַּלְכוּת
שֶׁל דָּוִד, מְשׁוּם שֶׁהִיא נִקְרָאת מַלְכוּת,
וּמְשׁוּם זֶה אָמַר דָּוִד שְׁאֲחִז בָּהּ, לְךָ ה'

בַּתֵּלַת גְּזוּזִין. חַד בְּרוּזָא דְצַדִּיק דְזַבִּינוּ, דְאַחִיד בֵּיהּ,
וְנִטְר לִיהּ, וּבְגִינִיהּ אַקְרִי צַדִּיק. וְחַד, דְכַתִּיב (שם יא
(ט) וּבִשְׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעֲלֶיךָ. וְחַד בְּרוּזָא דְשַׁבַּת
דְחַלְלוּ, וְכֻלָּא בְחַד אֶתְר אִיהוּ.

וּבְדִין עַל שְׁלֹשָׁה פְּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אֲתַגְזֹר עֲלֵיהוּ
לְמַחְוֵי שַׁבְּעִין שְׁנִין לְבַר מַאֲרַעָא קַדִּישָׁא,
עֲשָׂרָה לְכָל יוֹמָא. וְלִסוּף שַׁבְּעִין שְׁנִין, אֲפִיק לוֹ
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִתַּמָּן, וְאַתּוּ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל.
וְאַתְקִיִּים בֵּית שְׁנֵי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שְׁנִין, עַל
חִילָא דְאוּרִיטָא, דִּהְיוּ מִתְעַסְקִין בָּהּ, בְּאִינוּן
פְּקוּדֵי קַדִּישֵׁין בְּדָקָא חַוִּי.

(וכד אשתלימו, גרם חובה דשנאת חנם, ואיתער חסיה שנאת חנם דקדמיטא, הדא הוא
דכתיב, וישנאו אתו, להווא צדיק. וכדין יתב יתהון קודשא בריך הוא פינדא דמאן דסני
לון שנאת חנם, הדא הוא דכתיב באדום ישן היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל
על ידי חרב).

לשון הקודש

שְׁנָה הוֹצִיא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשָּׁם, וּבָאוּ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַתְּקִים בֵּית
שְׁנֵי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שְׁנָה, עַל כַּח
הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִתְעַסְקִים בָּהּ, בְּאוֹתָן
הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת כְּרָאוּי.

(וּכְשֶׁנִּשְׁלְמוּ, גָּרַם הַחֲטָא עַל שְׁנָאת
חֲנָם, וְהַתְּעוֹרְרָה אוֹתָהּ שְׁנָאת חֲנָם
שְׁלֵרָא שׁוֹנָה. זֶהוּ שַׁבְּתוּב וַיִּשְׁנָאוּ אֹתוֹ,
אֵת אוֹתוֹ הַצַּדִּיק. וְאֵז נָתַן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ

הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה, בְּשִׁלְשָׁה גְּזוּזִים. אַחַד
בְּסוּד עַל הַצַּדִּיק שֶׁמְכַרוּ, שְׁאֵחוּ בַּהּ
וְשָׁמַר אוֹתָהּ, וּבְגִלְגָּלָה נִקְרָא צַדִּיק, וְאַחַד
שַׁבְּתוּב וּבִשְׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעֲלֶיךָ. וְאַחַד
בְּסוּד הַשַּׁבַּת שֶׁחַלְלוּ, וְהַכֵּל הוּא בְּמָקוֹם
אַחַד.

וְאֵז, עַל שְׁלֹשָׁה פְּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל נִגְזַר
עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת שַׁבְּעִים שְׁנָה מְחוּזֵי לְאַרְצֵי
הַקְּדוֹשָׁה, עֲשָׂרָה לְכָל יוֹם, וְלִסוּף שַׁבְּעִים

פְּרֻשֵׁת בְּשַׁלַּח

לֹא עָלְתָה שְׂוַעְתְּךָ לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּד
 עֶבֶד קוֹדֵשׁא בְּרִידָה הוּא דִּינָא בְּפַמְלִיאָא שֶׁל
 מַעְלָה, תְּהוּא דִּינָא מֵאִי חַוִּי. אָמַר ר' אֶלְעָזָר,
 אַעֲבַר לְהוּ בְּתֵהוּא נֶהַר דִּינְוֹר, וְאַעֲבַר לְהוּן
 מִשׁוּלְטָנְהוּן, וּמִנֵּי שׁוּלְטָנִין אַחֲרָנִין דְּשָׂאָר עַמּוּיָן.
 אָמַר לִיָּהּ, וְהָא כְּתִיב (תהלים קד ד) מִשְׁרָתִיו אִישׁ לֹוְהֵט.
 אָמַר לִיָּהּ אֵית אִישׁא קִשְׁיָא מֵאִשְׁיָא, וְאֵית אִשְׁיָא
 דְּכַבִּי אִשְׁיָא. (ס"א דדחיא אִשְׁיָא).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא
 הֲלַחֵם וְגו', מֵאִי טַעְמָא יְהוֹשֻׁעַ אֵינָה קָרְבָּא
 וְלֹא מִן שָׂאָר עַמָּא. אֶלָּא בְּנִין דְּעַמְלָק אָתָּא
 עַלֵּייהוּ, עַל תְּהוּא חוּבָא דְּשִׁבְתָּא דְּלֹא נְטָרִין לִיָּהּ,
 בְּמָה דְּאִתְעָרוּ חֲכַמֵּינוּ וּזְכוּנָם לְבָרְכָהּ, אֶלְמָלִי נְטָרוּ

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

מִשְׁלֹטוֹנָם, וּמִנְהָ שְׁלִיטִים אַחֲרִים שֶׁל
 הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, וְהֲרִי כְּתוּב (תהלים קד)
 מִשְׁרָתִיו אִישׁ לֹוְהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אִישׁ
 קִשְׁיָא מֵאִשְׁיָא, וְיֵשׁ אִישׁ שְׁמִכְכְּבָהּ אִישׁ (שְׁדוּחָה

(ש.)

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים
 וְצֵא הֲלַחֵם וְגו' (שמות יז). מַה הַטַּעַם יְהוֹשֻׁעַ
 עָרַךְ קָרֵב וְלֹא מִשָּׂאָר הָעַם? אֶלָּא מִשׁוּם
 שְׁעַמְלָק בָּא עֲלֵיהֶם עַל אוֹתוֹ הַחֲמָא שֶׁל
 שִׁבְתָּ שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִעִירוּ

בְּרוּךְ הוּא כִּד מִי שֶׁשׁוֹנֵא אוֹתָם שְׁנֵאת
 הָנֶם. זֶהוּ שְׁכִתוּב בְּאֶדוּם יַעַן הָיִית לָךְ
 אֵיבַת עוֹלָם וְתִגְדָּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי
 הָרֵב.)

פְּרֻשֵׁת בְּשַׁלַּח

לֹא עָלְתָה שְׂוַעְתְּךָ לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, בְּשַׁעוּשָׁה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין
 בְּפַמְלִיאָא שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ הַדִּין מַה
 נִהְיָה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָעֶבֶיר אוֹתָהּ
 בְּאוֹתוֹ נֶהַר דִּינְוֹר, וְהָעֶבֶיר אוֹתָם

יִשְׂרָאֵל שִׁבְתָּא קַמָּא, לָא שְׁלֵטָא בְּהוּ אוּמָה וְלָשׁוֹן.
 מַה כְּתִיב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט
 וְלֹא מֵצְאוּ, וּכְתִיב וַיָּבֵא עַמְלֵק.

וְתָא תַּיִי רָזָא דְמַלְתָּה, כִּד פְּקִיד לִזְוֵן קוּדְשָׁא
 בְּרִידָה הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְהָ עַל שִׁבְתָּא, בְּגִין
 דְּאִתְיָא מִדַּת דִּינָא לְקַטְרָנָא עַל הַהוּא חוּבָא
 דְּצַדִּיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, דְּאִיהוּ לְקַבִּיל יוּמָא דְשִׁבְתָּא,
 וְאִינוּן אֲפִיקוּ לֵיהּ לְחוּל, אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא,
 הָא אִית לִזְוֵן רְפוּאָה לְהַהוּא חוּבָה, אִי אִינוּן
 נְטָרוּן לְיוּמָא דְשִׁבְתָּא, דְּאִיהוּ לְקַבִּיל צַדִּיק חַי
 הַעוֹלָמִים. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיִּזְרְחוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים,
 דִּינְטָרוּן יוּמָא דְשִׁבְתָּא. וְאִינוּן אֲחִילוּ לֵיהּ, כְּדִין
 וַיָּבֵא עַמְלֵק.

לשון הקודש

החטא של הצדיק שמכרו אותו, שהוא
 כנגד יום השבת, והם הוציאו אותו לחל,
 אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יש להם
 רפואה לאותו החטא, אם הם שומרים
 את יום השבת, שהוא כנגד צדיק חי
 העולמים. והינו מה שכתוב (שם ט) ויזרחו
 ה' עץ. עץ חיים, שישמרו את יום השבת,
 והם חללו אותו, אז ויבא עמלק.

חכמינו זכרונם לברכה, אלמלי שמרו
 ישראל שבת ראשונה, לא שולטת בהם
 אמה ולשון. מה כתוב? (שם ט) ויהי ביום
 השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו,
 וכתוב ויבא עמלק.

ובא ראה את סוד הדבר, כשצוה אותם
 הקדוש ברוך הוא במרה על שבת,
 משום שבאה מדת הדין לקטרג על אותו

**בְּהִיא שַׁעֲתָא, אָמַר לִיה מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק
אַנְח קַרְבָּא בְּעַמְלָק, דְּהָא לָךְ תּוּיָא, בְּגִין
דְּאֵת בַּר בְּרִיה דְּהָהוּא צַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהָהוּא חוּבָא
אֲתִי עָלֹן. וְאִי לָא אֲשַׁתְּכַח מְקַטְרָגָא לִיה לַעֲמָלָק,
מִחֻלְקִיָּהּ וּמִבְּנֵי דְּהָהוּא צַדִּיק, לִית מֵאן דְּיִכְבִּיל
לִיה, בְּדִין עֶבֶד יְהוֹשֻׁעַ בְּמֵא דְּאָמַר מֹשֶׁה.**

**וְתָא תּוּי, דְּבְּגִין הָהוּא חוּבָא אֲתָא עֲלִיָּהּ, דְּאַרְע
לוֹן לְאִינֹן דְּהוּוּ מִבְּתַר עֲנָנָא, וְנָסִיב מִינֵיָּהּ
הָאִי בְּרִית קַדִּישָׁא, וְזִרִיק לִיה פְּלַפִּי עֵילָא. וְאִי לָאו
דְּאִינֹן הָאִי בִּיה, לָא הָוָה לִיה סִייעָתָא מְלַעִילָא
לְמִיעֶבֶד הָכִי. אֲלָא בְּגִין לְאַחֲזָאָה לוֹן, דְּיִשְׁתְּמוּדְעוֹן
חֻבִּיהוֹן דְּחָבוּ בְּהָהוּא צַדִּיק, דְּנָטַר הָאִי בְּרִית,
וְהִשְׁתָּא אַחִילוּ שַׁבְתָּא דְּאִיהוּ לְקַבְּלִיָּהּ, דְּאִיהִי קָאִי
לְאַנְנָא עֲלִיָּהּ מִקְּמִי מִדַּת דִּינָא.**

לשון הקודש

הַעֲנֵן, וְלָקַח מֵהֶם אֶת אוֹת הַבְּרִית קֹדֶשׁ
וְזָרַק אוֹתוֹ פְּלַפִּי מַעֲלָה, וְאִם הֵם לֹא הָיוּ
חוֹטְאִים בּוֹ, לֹא הָיָה לוֹ סִיוַע מִלְּמַעֲלָה
לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֲלָא כְּדִי לְהִרְאוֹת לָהֶם
שִׂיבִירוּ אֶת הַטָּאָם, שְׁחָטְאוּ בְּאוֹתוֹ
הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, וְכַעֲתָּה
חָלְלוּ הַשֶּׁבֶת שֶׁהִיא כְּנֻגְדוֹ, שֶׁהִיא כְּפָאָה
לְהִגֵּן עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי מִדַּת הַדִּין.

**בְּאוֹתָהּ שַׁעָה אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, צֵא
וְעַרְךָ קָרַב עִם עַמְלָק, שְׁהָרִי לָךְ רְאוּי,
מִשּׁוֹם שֶׁאַתָּה בֶּן בְּנֵי שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק,
וְהוּא בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא עֲלֵינוּ. וְאִם לֹא
נִמְצָא מְקַטְרָג לוֹ לַעֲמָלָק מִחֻלְקוֹ וּבְנֵי שֶׁל
אוֹתוֹ הַצַּדִּיק, אֵינִן מִי שִׁיכּוֹל לוֹ, וְאִזְ עֲשֵׂה
יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה.**

**וּבֵא רְאֵה שֶׁבַּגְּלַל אוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא
עֲלֵיהֶם, שֶׁפָּגַשׁ אֶת אוֹתָם שֶׁהָיוּ מֵאַחֲרֵי**

תָּא תִּזִּי מַה כְּתִיב, (במדבר לג טו) **וַיִּסְעוּ מִמֶּרְה וַיָּבֹאוּ**
אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינַת מַיִם וּגּו'. מַהוּ
אֵילָמָה, אֵלָא דְתָבוּ לְפִוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִידָּהּ הוּא, וְלִקְבָּלָא מְלוֹי בְּלָבָא שְׁלִים, בְּגִין כְּדָּ
אֵלִי מ"ה.

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דִּתְהִיא אֲתָרָא הָזֵה מְשׁוּבַּח בְּמִיָּא,
מְכַל אֲתָרִין דְּעֵלְמָא, דִּהָא אוֹרִייתָא שְׁבַכְתָּב
תַּמָּן הוּא, וְתַמָּן תְּרִין עֶשֶׂר מְבוּעֵין, וְשַׁבְעֵין דְּקָלִין.
וְכוּלָּא בְּרִזָּא דְמַהִימְנוּתָא, דִּהָא בְּלָהוּ שְׁבַעֵין
סְנֵה־דְרִין מַה־הוּא אֲתָרָא מְתֻזְנִין, וּמְתַבְּרָכִין מֵאֵינוּן
מִיִּין עֵילָאִין בְּסִימָאן.

זְבָאָה מֵאן דְּזָכִי לְהַנְהוּ מִיָּא לְאַתְבְּרָכָא מְנִייהו.
וַיִּשְׂרָאֵל קְדִישֵׁין שְׂרָאן תַּמָּן, וּמְתַבְּרִין
אֵינוּן מִיִּין עֵילָאִין בְּאֵינוּן תְּרִין עֶשֶׂר מְבוּעֵין
תַּתְּאִין. וְאִי אֵינוּן קְלָקְלוּ בְּקַדְמִיתָא, וְחָבוּ לְגַבֵּי

 לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

מְעִינֹת וְשַׁבְעֵים דְּקָלִים, וְהַכֵּל בְּסוּד
 הָאֲמוּנָה, שְׁהָרִי כָּל שַׁבְעֵים הַסְּנֵה־דְרִין
 נְזוּנִים מִשָּׁם וּמְתַבְּרָכִים מֵאוֹתָם מַיִם
 הָעֵלְיוּנִים הַמְּבַשְּׂמִים.

אֲשֵׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְמַיִם הִלְלוּ לְהַתְּבַרְדָּ
מֵהֶם, וַיִּשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים שׁוֹרִים שָׁם,
וּמְתַבְּרִים אֶת אוֹתָם הַמַּיִם הָעֵלְיוּנִים עִם
אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר מְעִינֹת תַּחְתּוֹנִים. וְאִם

בֵּא וּרְאָה מַה כְּתוּב, (במדבר לג טו) **וַיִּסְעוּ**
מִמֶּרְה וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עָשָׂרָה
עֵינַת מַיִם וּגּו'. מַהוּ אֵילָמָה? אֵלָא שְׁשָׁבוּ
לְעַבְדַּת הַקּוּדֶשׁ בְּרוּדָּהּ הוּא וְלִקְבָּל דְּבָרוּ
בְּלָב שְׁלָם, מִשׁוּם כְּדָּ אֵלִי מ"ה.

וְתָרִי פְרִשׁוּהָ שְׁאוֹתוֹ הַמְּקוּם הִיָּה מְשַׁבַּח
בְּמַיִם מְכַל הַמְּקוּמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁהָרִי
תוֹרָה שְׁבַכְתָּב שָׁם הִיא, וְשָׁם שְׁנַיִם עֶשֶׂר

הַהוּא צַדִּיק, הָא אֲדַבְּקוּ לִי בְּאַתְרֵיהּ, וּמִתְּזֹן עַל
 יְדֵיהּ עֲלָמָא. וְשַׁבְעִים תְּמָרִים אֶתְזִינֵן מִתְּהוּא
 תְּמָר, (שה"ש ז ט) זֹאת קוֹמֶתֶךָ דְּמִתָּה לְתִמְרָא. וְאִינוּן
 תְּרִין עֶשְׂרִי מִבּוּעֵין, לְקַבִּיל תְּרִין עֶשְׂרִי שְׁבַטִין,
 סְחָרִין לְתֵהוּא אֶתְרָא קַדִּישָׁא.

וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל עֶסְקִין בְּאוּלְפָן אוּרֵייתָא, דְּאוּלִּיפוּ
 מִמָּרָה. וְאֶתְחַבֵּר עִמֵּיהּוּ תְּהוּא בְּרִית
 קַדִּישָׁא, וְאֶתְפָּרֵשׁ חוּיָא עֲקִימָא מִתְּהוּא בְּאַר מַיִם,
 דְּתָהוּ מְמַרֵר לְאִינוּן מִיִּין. וּמֵאֵן תְּהוּ גָרִים חוּבֵייהוּ
 עַד הַשְּׁתָּא.

אַבְל הַשְּׁתָּא, בֵּינוּן דְּאַתְדָּרוּ בְּתִיבְתָּא לְמֵאֲרִיהוּן,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּלִיף לֹזֵן אוּרְחֵי
 דְּתֵהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי, תְּרָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּזְרְחוּ ה'
 עֵץ, דָּא תוֹרָה שְׁבַבְתָּב. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם, דָּא תוֹרָה

לשון הקודש

שְׁלֻמְדוּ מִמָּרָה, וְהִתְחַבֵּר עִמָּם הַבְּרִית
 הַקְּדוּשׁ הַהוּא, וְנִפְרָד נָחֵשׁ עַקְלָתוֹן
 מֵאוּתָהּ בְּאַר מַיִם, שְׁהֵי מְמַרֵר אוּתָם
 הַמַּיִם. וּמִי הֵי גֹרָם? תְּמַאִיהֶם עַד עַתָּה.
אַבְל כְּעַתָּה, בֵּינוּן שְׁחִזְרוּ בְּתִשׁוּבָה
 לְרַבּוֹנָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַד אוּתָם
 דְּרַכִּי אוּתוֹ עֵץ הַחַיִּים, זְהוּ שְׁכַתוּב (שמות ז)

הֵם קִלְקְלוּ בְּרֵאשׁוֹנָה וְחָטְאוּ לְצַדִּיק
 הַהוּא, הָרִי הַדְּבִיקוּהוּ בְּמִקְוָמוֹ, וְהַעוֹלָם
 נִזּוֹן עַל יְדוֹ, וְשַׁבְעִים תְּמָרִים נִזּוּנִים
 מֵאוּתוֹ הַתְּמָר, (שיר ז) זֹאת קוֹמֶתֶךָ דְּמִתָּה
 לְתִמְרָא. וְאוּתָם שְׁנַיִם עֶשְׂרִי מַעֲיִנוֹת, בְּנִגְד
 שְׁנַיִם עֶשְׂרִי שְׁבַטִים, סוּבְכִים אֶת אוּתוֹ
 מְקוּם קְדוּשָׁא.

וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּלַמּוּד תוֹרָה

שָׁבַעַל פֶּה. וּמַאי וַיִּשְׁלַךְ, אֵלָא י"ש ל"ך, י"ש, דָּא
 עֲלֵמָא דְאֲתִי. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (משלי ה כא) לְהִנְחִיל
 אֶזְהָבִי יֵשׁ. ל"ך, דָּא אֵימָא עֵילָאָה, חֲמִשִּׁין תְּרַעִין
 דְאֲתִדְבַק בֵּיהּ. כְּדִין בְּסִימוּ מִיָּא, וּנְחַת טַלָּא עֵילָאָה
 מֵעֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְאֲתַמְלִי חֶקַל תַּפּוּחִין.

מָאן גָּרַם כָּל דָּא, אֵל"י מ"ה, תְּיוּבְתָא דִּישְׂרָאֵל
 לְמַאֲרִיחֹן. וּכְדִין הָוָה לְהוֹן רִשׁוֹ, לְמַשְׁרֵי עַל
 הִנְהוּ מִיָּא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם.
 מַאי וַיַּחֲנוּ שָׁם, אֵלָא סְמָא דְחַיִּי שְׂרָיָא בְּאֵינוֹן מִיּוֹן,
 כְּגוֹן כֶּךָ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. (דף 12 ע"א)

מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם

וּמַטְרָה אֲשֶׁר הִבִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיַדְךָ
 וְהִלַּכְתָּ. תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, גָּלִיף הָוָה
 הוֹטְרָא מִתְרִין סְטָרִין, בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא. חַד סְטָרָא

לשון הקודש

לְחַנוּת עַל הַמָּיִם הִלְלוּ. זְהוּ שְׁכַתּוּב (שמות
 טו) וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מַהוּ וַיַּחֲנוּ שָׁם?
 אֵלָא סַם חַמִּיִּים שׁוֹרָה בְּאוֹתָם הַמָּיִם,
 מִשׁוּם כֶּךָ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם.

מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם

וּמַטְרָה אֲשֶׁר הִבִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח
 בְּיַדְךָ וְהִלַּכְתָּ (שמות יז). לְמַדְנַג, אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, חֲקוּק הָיָה הַמַּטְהָ מִשְׁנֵי צְדָדִים
 בְּשֵׁם הַקְּדוּשָׁה. צַד אַחַד שֶׁל רַחֲמִים וְדִין

אֵל הַמָּיִם – זו תורה שֶׁבַעַל פֶּה. וּמַה זֶה
 וַיִּשְׁלַךְ? אֵלָא י"ש ל"ך. י"ש זֶה הָעוֹלָם
 הַבָּא. זְהוּ שְׁכַתּוּב (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶזְהָבִי
 יֵשׁ. ל"ך זֶה הָאֵם הָעֲלִינָה, חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים
 שְׁנַדְבַק בּוֹ. אִזּוּ בְּשִׁמוּ הַמָּיִם, וַיִּרַד הַטַּל
 הָעֲלִיּוֹן מֵהַעֲתִיק הַקְּדוּשָׁה, וְהִתְמַלָּא שְׂדֵה
 הַתַּפּוּחִים.

מִי גָרַם כָּל זֶה? אֵל"י מ"ה, תְּשׁוּבַת
 יִשְׂרָאֵל לְרַבּוֹנָם, וְאִזּוּ הֵיטָה לָהֶם רִשׁוּת

דַּרְחָמֵי וְדִינָא בְּאַתְוּוֹן גְּלִיפִין. וְחַד סֶטֶר דִּינָא
בְּדִינָא, (משלי ל יט) נַחֲשׁ עָלַי צוּר.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּנְגִיטָה אֶת
יָדְךָ עַל הַיָּם. מַאי וּנְגִיטָה. כְּלוּמַר, וּנְגִיטָה בְּחַד
גִּיסָא, דְּגִלְיָפָא בְּרַחְמֵי וְדִינָא. וּכְתִיב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת
יָדוֹ, וְלֹא כָתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר, אִסְטִי
מִחַד גִּיסָא.

וְאִי תִימָא, דְּגִלְיָף תְּוָה מִקְדָּמַת דִּנָּא נַחֲשׁ עָלַי
צוּר. אֵלָא בְּאַסְנָא אֶתְגִּלְיָף דְּכְתִיב (שמות ד
א) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֲשׁ. בְּתַהֵיא שְׁעֵתָא
אֶתְגִּלְיָף נַחֲשׁ עָלַי צוּר.

וְתָא חַזִּי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא דְשִׁמּוּי דִּהְוּוּ גְּלִיפִין בְּחוּטְרָא יַעֲבִיד
אַתָּאן. וְתַנְיָא, תְּרִין אַתִּין אֶתְעַבִּידוּ בִּימָא, בְּתַהֵיא
סֶטֶר דְּסֶטָא מֹשֶׁה בְּרַחְמֵי וְדִינָא. בְּזַע יָמָא לְיִשְׂרָאֵל

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִיא חֲקוּק מִקְדָּם לְכֹן נַחֲשׁ
עָלַי צוּר? אֵלָא בְּסִנְהָ נַחֲקֵק, שְׁכַתּוּב (שם
ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֲשׁ. בְּאוֹתָהּ
הַשְּׁעָה נַחֲקֵק עָלַי צוּר.

וּבֵא רֵאה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְצָה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁשִׁמּוּתֵינוּ שְׁהִיו
חֲקוּקִים בְּמִטָּה, יַעֲשׂוּ אוֹתוֹת. וְלִמְדֵנוּ,

בְּאוֹתֵינוּ חֲקוּקוֹת, וְצַד אַחַד דִּין עִם דִּין,
נַחֲשׁ עָלַי צוּר.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב (שם יד) וְאַתָּה הָרַם אֶת
מִטְּךָ וּנְגִיטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַה זֶה וּנְגִיטָה?
כְּלוּמַר, וּנְגִיטָה בְּצַד אַחַד שֶׁחֲקוּק בְּרַחְמִים
וְדִין. וּכְתוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתוּב
וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר שֶׁנְּגִיטָה מִצַּד אַחַד.

בְּתַרְיִסְר שְׁבִילִין, וְאַתִּיב בְּדִינָא עַל מַצְרָאֵי, וְאַטְבַּע
לוֹן בְּתַהוּמָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיָּשָׁב ה' עֲלֵיהֶם
אֶת מֵי הַיָּם.

בְּהֵיא שְׁעָתָא, בָּעֵי לְאַפְקָא מִיָּא, אָמַר לִיה
קוֹדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁה, אֶסְטִי חוּטְרָא
מְגִיסָא אַחְרָא. דְתַרִּין אַתָּאן אֲתַעְבִּידוּ בֵּיה. כְּמָא
דְאֲתַעְבִּיד מְסֻטְרָא אַחְרָא. חַד אֶת חָכְא, וְחַד אֶת
בְּמַרְיבָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, וְהַפִּיתָּ בַּעֲזוֹר. מַאי עֲזוֹר.
בְּהֵיא עֲזוֹר דְסָלִיק נַחֲשׁ.

לְזַמְנָא אַחְרָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי
דְכַתִּיב, (במדבר כ ח) קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֶּהֱל
אֶת הָעֵדָה אִתָּהּ וְאַהֲרֹן אַחִיד וְדַבַּרְתֶּם. מַהוּ
וְדַבַּרְתֶּם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּי לִיה עָלֵי נַחֲשׁ.
דְהָא אֲתַעְבִּיד בַּעֲזוֹר, הַשְׁתָּא בָּעֵי דִיתַעְבִּיד בַּנַּחֲשׁ.

לשון הקודש

שְׁנַעֲשׂוּ מַהֲצַד הָאֲחֵר. אֹת אַחַד כָּאן,
וְאוֹת אַחַד בְּמַרְיבָה. אֲבָל כַּעַת, (שם ט)
וְהַפִּיתָּ בַּעֲזוֹר. מַהוּ עֲזוֹר? בַּעֲזוֹר הָיָה
שֶׁהִנְחֵשׁ עוֹלָה בּוֹ.

לְפַעַם אַחֲרַת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ
שְׁכַתוּב (במדבר ט) קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֶּהֱל
אֶת הָעֵדָה אִתָּהּ וְאַהֲרֹן אַחִיד וְדַבַּרְתֶּם,
מַהוּ וְדַבַּרְתֶּם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צוּה
אוֹתוֹ עָלֵי נַחֲשׁ. שֶׁהָרִי נַעֲשָׂה בַּעֲזוֹר, כַּעַת

שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בֵּינָם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שְׁנַמָּה
מִשָּׁה בְּרַחֲמִים וְדִין. קָרַע אֶת הַיָּם
לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבִילִים, וְהַשִּׁיב
בְּדִין עַל הַמַּצְרִים, וְהַטְּבִיעַם בְּתַהוּם. וְהוּ
שְׁכַתוּב (שם ט) וַיָּשָׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי
הַיָּם.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה רָצָה לְהוֹצִיא מֵיָם. אָמַר
לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, נָטָה בַּמַּטֵּה
מַצַּד אַחֵר, שְׁשָׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בּוֹ כְּמוֹ

לֹא־שָׁלַמָּה שְׁמוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאֵלִין אֲתוּוֹן.
 מִשְׁמַע דְכְּתִיב וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסְּלַע. וּכְתִיב (שם)
 וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמִּשָּׁה. מַה
 כְּתִיב בְּתַרְיָה, (שם כא ו) וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם אֶת
 הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים. מַה נִּחַשׁ חִלְיָה בְּפוּמִיָּה, אֹף
 הָכָא בְּפוּמָא.

וּמִשָּׁה לָא עֶבֶד הָכִי, אֶלָּא הָכָה, וְלֹא אֲשֵׁלִים
 שְׁמָא, אֶלָּא תוֹר בְּקַדְמִיתָא בְּשָׁמָא דְצוּר,
 וְשִׁבְק דְנִחַשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֵּךְ, וְלֹא כְּתִיב
 וַיְדַבֵּר, כְּמָה דְאֲתַפְקֵד וּדְבַרְתֶּם. דְתַנִּינֵן, צוּר
 לְמַעְבַּד, וְנִחַשׁ לְמַלְלָא. וּכְתִיב וַיֵּךְ אֶת הַסְּלַע
 בְּמִטְהוּ פְּעַמִּים, חַד דְלִשְׁעֵבֵר, וְחַד דְהִשְׁתָּא.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּה שְׁעֵתָא אֲשֶׁתָּאֵר
 שְׁמָא. כְּלוּמַר, דְלֹא אֲשֶׁתִּילִים בְּהָהוּא אֶת,

לשון הקודש

הַשְּׁלִים אֶת הַשֵּׁם, אֶלָּא תוֹר כְּרַאשׁוּנָה
 בְּשֵׁם הַצּוּר וְעוֹב אֶת הַנְּחָשׁ. זְהוּ שְׁכַתוּב
 וַיֵּךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיְדַבֵּר, כְּמוֹ שְׁנַצְמוּה
 וּדְבַרְתֶּם. שְׁשַׁנִּינוּ, צוּר – לַעֲשׂוֹת, וְהַנְּחָשׁ
 – לְדַבֵּר. וְכַתוּב (שם) וַיֵּךְ אֶת הַסְּלַע
 בְּמִטְהוּ פְּעַמִּים. אֶחָד שֶׁל שְׁעֵבֵר, וְאֶחָד
 שֶׁל כְּעַת.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה
 נִשְׂאָר הַשֵּׁם. כְּלוּמַר, שֶׁלֹּא נִשְׁלַם בְּאוֹתָהּ

צְרִיךְ שְׁיַעֲשֶׂה בְנִחַשׁ, לְהַשְּׁלִים אֶת
 שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתֵיזוֹת
 הַלְלוּ.

מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוּב וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסְּלַע,
 וְכַתוּב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים
 וּבַמִּשָּׁה. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? (שם) וַיִּשְׁלַח ה'
 בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים. מַה נִּחַשׁ
 כְּחוֹ בְּפוּי, אֹף כְּאֵן בְּכָה.

וּמִשָּׁה לֹא עֲשָׂה כְּךָ, אֶלָּא הָכָה, וְלֹא

דַּשְׁבַּק מֹשֶׁה נִחַשׁ, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים כָּל שְׂמָא.

דְּהָא בְּחַד גֵּיסָא אֲשַׁתְּלִים בְּיַמָּא. מְגִיסָא אַחֲרָא
שְׂרִי בַעזֹר, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים בְּנִחַשׁ. אָמַר לִיה
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבַדַת דְּשְׂרִי שְׂמִי, וְלֹא
אֲשַׁתְּלִים לְמַעְבַּד אַתִּין. אֹזְף אֶתְ שְׂרִית, וְלֹא
תִשְׁתְּלִים. לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׂרִית
לְאַפְקָא לֹזֵן, וְלֹא תִשְׁלִים לְאַעְלָאָה לְהוֹן לְאַרְעָא,
לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר יָדַע לְבָא דְּמֹשֶׁה בְּקַדְמִיתָא
דְּדַחִיל, כִּד תָּמָא נִחַשׁ. דְּכָתִיב וַיִּנָּם מֹשֶׁה
מִפְּנֵיו. לְבָא חָמָא, וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נִחַשׁ נְחֻשֶׁת
וַיְשִׁימָהוּ עַל הַנֶּסֶם. עַל גַּם לֹא כְּתִיב, אֶלָּא
עַל הַנֶּסֶם, בְּעָא לְאַתְקֵן וְלֹאֲשַׁלְמָא מַה דְּחָסֵר. אָמַר

לשון הקודש

תְּשַׁלֵּם לְהַכְנִיסָם לְאַרְצָא, לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יָדַע לֵב מֹשֶׁה
בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁפָחַד כְּשִׂרָאָה הַנִּחַשׁ,
שְׁכַתוּב (שְׁמֹת ד) וַיִּנָּם מֹשֶׁה מִפְּנֵיו. הֲלֵב
רָאָה, וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ
מֹשֶׁה נִחַשׁ נְחֻשֶׁת וַיְשִׁימָהוּ עַל הַנֶּסֶם. עַל גַּם
לֹא כְּתוּב, אֶלָּא עַל הַנֶּסֶם. רְצָה לְהַתְקִין

הָאוֹת, שְׁעֵיב מֹשֶׁה הַנִּחַשׁ, וְלֹא נִשְׁלַם כָּל
הַשֵּׁם.

שְׁחֲרִי בְּעַד אַחַד נִשְׁלַם בְּיָם, מַעַד אַחַר
הַתְּחִיל בַּעזֹר, וְלֹא נִשְׁלַם בְּנִחַשׁ. אָמַר לוֹ
הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עֲשִׂית שִׁיתְחִיל שְׂמִי,
וְלֹא נִשְׁלַם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת? אַף אַתָּה
הַתְּחַלֵּת וְלֹא תִשְׁלַם, לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַתְּחַלֵּת לְהוֹצִיאָם – לֹא

לִיּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה, כְּתִיב לְהַקְדִישְׁנִי
בַּמִּיּוֹם, בַּמִּיּוֹם וְלֹא בְּדַבָּר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלֵּתִי
בַּמִּיּוֹם, בְּעֵינָא דִישְׁתַּלִּים בְּשֵׁמֵי הַיָּם בַּמִּיּוֹם. אָמַר
רַבִּי אֱלִעֶזֶר אֲתָרָא דְחֶסֶד לֹא שְׁלִים, אֲבָל אֲתַעֲבִיד
נִסָּא הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתִיב עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף. עֲשֵׂה
לְךָ, לְתוֹעֵלְתֶךָ. עֲשֵׂה לְךָ, תִּקּוּן מִמֶּה
דְּחֶסֶדְךָ. עִם כָּל זֶה לֹא תִּקּוּן אֵלָּא רֵאִיָּה, שְׁהִיּוּ
רוֹאִין בְּנִחָשׁ וְחִיּוֹן, אֲבָל לֹא נִתְקַדֵּשׁ שְׂמָא בַּמִּיּוֹם,
וְנִשְׂאָר חֶסֶד מִהַשְּׂאָר.

וְתִקְנֶתָּ בְּרֵאִיָּה, (שם כז יב) עֲלֶה אֶל הַר הָעֵבְרִים
הַזֶּה וּרְאֵה וּגּו', וּרְאִיתָ אוֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ
אֶל עַמּוּךָ, (דברים לד ד) הִרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׂמָה לֹא
תַעֲבֹר. תָּא חַיִּי, הִעוֹנְשׁוּ הַזֶּה הַאֲפִילוּ רֵאִיָּה לֹא

לשון הקודש

תִּקּוּם מִמֶּה שֶׁחֶסֶדְךָ. עִם כָּל זֶה לֹא תִּקּוּן
אֵלָּא רֵאִיָּה, שְׁהִיּוּ רוֹאִים בְּנִחָשׁ וְחִיּוֹם,
אֲבָל הַשֵּׁם לֹא נִתְקַדֵּשׁ בַּמִּיּוֹם, וְנִשְׂאָר
חֶסֶד מִהַשְּׂאָר.

וְתִקְנֶתָּ בְּרֵאִיָּה, (שם כז) עֲלֶה אֶל הַר
הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה וּגּו', וּרְאִיתָ אֶתְּהָ
וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמּוּךָ, (דברים לד) הִרְאִיתִיךָ
בְּעֵינֶיךָ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר. כֹּא וּרְאֵה,
שְׁעֵנְשׁוּ הַזֶּה שְׂאֵפְלוּ רֵאִיָּה לֹא תִּקּוּן

וְלִהְיֶשְׁלִים מִהַ שְׁחֶסֶד. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, כְּתוּב (שם כז) לְהַקְדִישְׁנִי
בַּמִּיּוֹם. בַּמִּיּוֹם וְלֹא בְּדַבָּר אַחֵר. כְּשֵׁם
שֶׁהִתְחַלֵּתִי בַּמִּיּוֹם, אֲנִי רוֹצֵה שִׁישְׁתַּלֵּם
שְׁמִי הַיָּם בַּמִּיּוֹם. אָמַר רַבִּי אֱלִעֶזֶר,
בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה חֶסֶד לֹא הִשְׁלִים, אֲבָל כֹּאן
נַעֲשֶׂה הַיָּם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב (שם כא) עֲשֵׂה לְךָ
שָׂרָף. עֲשֵׂה לְךָ – לְתוֹעֵלְתֶךָ. עֲשֵׂה לְךָ –

תִּקַּן בְּדַחְזוֹ, בֵּינוֹן דְּעֵבֶד לִיה רְאִיָּה, בְּהֵאֵי אֲשֶׁלִים
לִיה רְאִיָּה, אָבַל לָא אֲשֶׁלִים שְׁמִיָּה בְּמִיָּא, כְּמוֹ כָּל
שְׂאָר שְׁמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָה שְׂאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְכֹן לֹא תִבִיאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הֵאֵי תוּוֹיָא
לְתַקְלָא דְּעֵלְמָא הָוָה. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לָאוּ חֲכִי, דִּינָא הָוָה לְחִיבָא, וְחִיּוֹן לְמֵאֲרִי קְשׁוּמָ.
דְּכְתִיב וְרָאָה אֹתוֹ וְחִי. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יָדַע מֹשֶׁה
דְּרַכְיוֹ, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פְּתַח וְאָמַר, (שם לב ד) הַצּוֹר תַּמִּים פְּעֵלוֹ, דָּא הוּא
צוֹר דְּקָא אֲמַרִינָן. אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל,
דְּכְתִיב וְרָאָה אֹתוֹ וְחִי. וְכְתִיב (תהלים יח לא) הָאֵל
תַּמִּים דְּרַבּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְהָא תַּנִּינָן א"ל גְּזֵרַת רַחֲמִי. כְּמַה
דָּאֵת אָמַר (במדבר כג כב) א"ל מוֹצִיאֶם מִמִּצְרַיִם.

לשון הקודש

(במדבר כא) וְרָאָה אֹתוֹ וְחִי. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה יָדַע
מֹשֶׁה אֶת דְּרַכְיוֹ, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.
פְּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוֹר תַּמִּים פְּעֵלוֹ,
זְהוּ הַצּוֹר שְׂאָמַרְנָן. אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל,
שְׂכַתוּב וְרָאָה אֹתוֹ וְחִי, וְכְתוּב (תהלים יח)
הָאֵל תַּמִּים דְּרַבּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְהֵרִי שְׁנִינָן, אֵל – גְּזֵרַת
הַרְחָמִים, כְּמוֹ שְׂאָמַר (במדבר כג) אֵל

בְּרֵאוּי. בֵּינוֹן שַׁעָה לֹו רְאִיָּה, בְּזַה הַשְּׁלִים
לֹו רְאִיָּה, אָבַל לָא הַשְּׁלִים שְׁמוֹ בְּמִים
כְּמוֹ כָּל שְׂאָר הַשְּׁמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָה שְׂאָמַר הַקּוּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְכֹן לֹא תִבִיאוּ, אָמַר מֹשֶׁה:
הַנְּחָשׁ הַזֶּה הִזֵּה לְתַקְלָה שְׁל עוֹלָם. אָמַר
לֹו הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כְּךָ, דִּין הוּא
לְרַשְׁעִים, וְחִיּוֹם לְבַעֲלֵי אַמְתָּ, שְׂכַתוּב

(שמות לד ו) **א"ל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לִיָּה לֹאֵו הָבִי,**
וְתַנִּינָן, וְשָׁלִיט רַחֲמֵי עַל דֵּינָא. אֵל בְּלַחֲזוּדֵי יְכוּלֹת
 הוּא, וְרִשׁוּתָא הוּא דִּילֵיהּ. מַאי יְכוּלֹת, שׁוּלְטָנוּתָא.
 בְּלוּמַר, שְׁלְטָנוּתָא דֵּא"ל, אֲתַנְבֵּר גְּזָרָה דִּילֵיהּ. בְּמַה
 דְּאֵת אָמַר (בראשית לא כט) **יֵשׁ לְאֵל יָדַי,** (רִשׁוּתָא דִּילֵיהּ) יְכוּלֹת
 דֵּיעֵינָא בִישָׂא. אָמַר לִיָּה וְהָא כְּתִיב (דברים י יז) **הָא"ל**
הַגְּדוֹל הַגְּבוּר. אֵל גְּדוֹל גְּזָרָא, אֵל בְּלַחֲזוּדֵי גְּזָרָא.

וּכְתִיב (שם לב ד) **הַצּוֹר תָּמִים פָּעָלוּ כִּי כָּל דְּרָכָיו**
מִשְׁפָּט, הָא צוּר. א"ל אַמוּנָה וְאִין עוֹל
 וּגּוֹ, הָא גַּחַשׁ עֲלֵי צוּר. נְהַדֵּר לְמִילֵי קַדְמָאֵי,
 וּכְתִיב (איוב ח ג) **הָא"ל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט.** מִשׁוּם דְּאוּרְחִיָּה
 דְּנַחַשׁ לְאַסְטָאָה אוּרְחִיָּה, לְכַךְ כְּתִיב וְאִין עוֹל.
 הָאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט חַס וְשְׁלוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 הֵינֵנו דְּכְתִיב (תהלים פה ט) **אֲשַׁמְעָה מַה יִּדְבֵּר הָאֵל ה'.**

לשון הקודש

לְבַדּוּ מְנַצַּחַת.

וּכְתִיב (שם לט) **הַצּוֹר תָּמִים פָּעָלוּ כִּי כָּל**
דְּרָכָיו מִשְׁפָּט - הִנֵּה צוּר. אֵל אַמוּנָה וְאִין
 עוֹל וּגּוֹ - הִנֵּה גַחַשׁ עֲלֵי צוּר. נְחֹזֵר
 לְדְבָרִים הֶרְאִישׁוּנִים, וּכְתִיב (איוב ח) **הָאֵל**
יַעֲוֶת מִשְׁפָּט! מִשׁוּם שֶׁדֶּרֶךְ הַנְּחָשׁ
לְהַסִּיט דְּרָכּוֹ, לְכֵן כְּתוּב וְאִין עוֹל. הָאֵל
 יַעֲוֶת מִשְׁפָּט, חַס וְשְׁלוֹם! אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, הֵינֵנו שְׁכְּתוּב (תהלים פה) **אֲשַׁמְעָה**

מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) **אֵל רַחוּם**
וְחַנוּן? אָמַר לוֹ, לֹא כֶּד, שְׁשִׁנִּינוּ
 שְׁשׁוּלְטִים הֶרְחַמִּים עַל הַדִּין. אֵל לְבַדּוּ
 יְכַלֵּת הוּא, וְהֶרְשׁוּת הִיא שְׁלוֹ. מַה זֶה
 יְכַלֵּת? שְׁלִטוֹן, בְּלוּמַר, שְׁלִטוֹן שֶׁל אֵל,
 הַתַּנְבֵּרָה הַגְּזָרָה שְׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
 לא) **יֵשׁ לְאֵל יָדַי** (הֶרְשׁוּת שְׁלוֹ) הַיְכַלֵּת שֶׁל
 הָעֵינַן הָרַע. אָמַר לוֹ, וְהִרִי כְּתוּב (דברים י)
 הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר. אֵל גְּדוֹל מְנַצַּחַת, אֵל

(שמות ד ד) וַיִּשְׁלַח יְהוָה וַיַּחֲזֹק בוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ. כָּמֵה
 דָּאתָ אָמַר מִטָּה בְּלִפְנֵי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי שְׁנֵי
 מִטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. מִשְׁמַע דְּכִתְיִב (שם יז ט) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.

דְּתַנִּינָן, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה נוּטֵל מֹשֶׁה הַמִּטָּה, הָיָה
 כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשּׁוֹתוֹ וּבִיבְלָתוֹ. הֲדָא הוּא
 דְּכִתְיִב, (שם ד כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ.
 וַדָּאי שְׁבִידוֹ לָקַח, אֵלָא מֵהוּ בְּיָדוֹ, בְּרִשּׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ
 הוּא שְׁלוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה, עַד
 שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. בֵּינָן שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן,
 הַחֲזִיר הַמִּטָּה לְפָנֵי הָעֵדוּת. וּמִשָּׁם הָיָה נוּטֵלוֹ
 לַעֲשׂוֹת בוֹ נְסִים. הֲדָא הוּא דְּכִתְיִב, (במדבר כ ט) וַיִּקַּח
 מֹשֶׁה אֶת הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה', בֵּינָן שְׁלָקְחוּ הָרִי הוּא
 בְּרִשּׁוֹתוֹ, וּכְשֶׁלוֹ הָיָה.

לשון הקודש

זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה
 הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וַדָּאי שְׁבִידוֹ לָקַח, אֵלָא
 מֵהוּ בְּיָדוֹ? בְּרִשּׁוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא שְׁלוֹ.
 וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה
 עַד שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. בֵּינָן שְׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן,
 הַחֲזִיר הַמִּטָּה לְפָנֵי הָעֵדוּת, וּמִשָּׁם הָיָה
 נוּטֵלוֹ לַעֲשׂוֹת בוֹ נְסִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר
 ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמִּטָּה מִלְּפָנֵי ה'.

מֵה יְדַבֵּר הָאֵל ה'.
 וַיִּשְׁלַח יְהוָה וַיַּחֲזֹק בוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ
 (שמות ד), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר מִטָּה בְּלִפְנֵי חֶסֶד.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי מִטּוֹת הָיוּ – אֶחָד שֶׁל
 מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מִמִּשְׁמַע שְׁכָתוּב (שם יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.
 שְׁשִׁנִּינוּ, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה נוּטֵל מֹשֶׁה
 הַמִּטָּה, הָיָה כְּאֵלוֹ הָיָה בְּרִשּׁוֹתוֹ וּבִיבְלָתוֹ.